

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ : การใช้อำนาจทางปกครองกับการพัฒนาประชาธิปไตย :
ศึกษาเฉพาะกรณีการใช้อำนาจทางปกครองของ
ฝ่ายปกครอง
ชื่อผู้เขียน : ร้อยคำรวงเอก ศึกษา อุ่มเจริญ
ชื่อปริญญา : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา : รัฐศาสตร์
ปีการศึกษา : 2543

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ :

1. รศ. สุรพันธ์ ทับสุวรรณ ประธานกรรมการ
2. รศ.ดร. สุรพล ราชภัณฑารักษ์
3. รศ. รุจิรา เตชางกูร

รัฐและรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ได้เห็นความสำคัญและเจตนารมณ์ในการที่จะตราหลักกฎหมายพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 และพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ขึ้นเพื่อเป็นหลักรวมกฎหมายปกครองอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อไปบังคับใช้กับการกระทำ และการใช้อำนาจทางปกครองของฝ่ายปกครอง หรือนิติกรรมทางปกครอง ที่มีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นการถาวรหรือชั่วคราว เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการทางปกครองให้สอดคล้องกฎหมาย และก่อให้เกิดความเชื่อมั่นและมั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่ทางปกครองของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง มีความเป็นเอกภาพเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลผู้ถูกระทบสิทธิอย่างจริงจังให้เป็นไปด้วยความชอบธรรม ทั้งยังเป็นมาตรการป้องกันการใช้อำนาจตามอำเภอใจของฝ่ายปกครอง ตามความมุ่งหมายของหลักนิติรัฐ หรือหลักนิติธรรม

ระบบนิติรัฐ จึงเป็นระบบที่สร้างขึ้นมาเพื่อประโยชน์ของพลเมืองเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตย สร้างและพัฒนาประเทศชาติให้เจริญและมีความมั่นคงยิ่งขึ้นไป และมีวัตถุประสงค์หลักในการป้องกัน และแก้ไขการใช้อำนาจตามอำเภอใจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

จากการศึกษาพบว่า การใช้อำนาจทางปกครองกับการพัฒนาประชาธิปไตยมีผลผูกพันกัน ถ้าการใช้อำนาจทางปกครองของฝ่ายปกครองโดยชอบด้วยกฎหมายจะทำให้การพัฒนาประชาธิปไตยมั่นคงยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการป้องกันการทุจริตประพฤติ มิชอบในวงราชการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และยังนำไปสู่การปฏิรูประบบราชการ และการเมืองให้มีความโปร่งใส

ดังนั้นหลักความชอบด้วยกฎหมายจึงเป็นหลักสำคัญของการพัฒนาประชาธิปไตยในรัฐเสรีประชาธิปไตยในโลกนี้ ที่ต่างยึดหลักนิติรัฐ หรือนิติธรรมเป็นรากฐานในการใช้อำนาจทางปกครองของฝ่ายปกครอง การดำเนินการของรัฐจึงต้องอยู่ภายใต้ระบบกฎหมาย กฎหมายจึงอยู่เหนือสิ่งใดทั้งหมดรัฐหรือฝ่ายปกครองไม่สามารถดำเนินการปกครองได้ตามอำเภอใจ และต้องมีหลักประกันคุ้มครอง สิทธิ เสรีภาพของประชาชนตลอดจนคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หากมีการล่วงละเมิดประชาชนหรือบุคคล ข่อมมีสิทธิได้รับการเยียวยาแก้ไขโดยองค์กรตุลาการที่เป็นกลาง และมีอิสระตามหลักการแบ่งแยกอำนาจและคานอำนาจของการปกครองระบบประชาธิปไตย